

*entrevista*  
MICHAEL EAUDE

**Douglas Suttle**

## Gratant una mica més a fons

El londinenc Douglas Suttle va estudiar història i arqueologia a la Universitat de Liverpool. Després de passar una temporada a Anglaterra treballant al sector de la importació de vins, es va traslladar a Vilafranca del Penedès, ara ja farà deu anys. Quan va arribar a Vilafranca, es va dedicar a la mateixa feina que havia estat fent al Regne Unit. “Però no era tan bo venent vi com comprant-ne”, diu. El cert és que volia viure en un nou indret i va triar Catalunya atret per l’expansió de la cultura grega pel Mediterrani.

**A**ctualment treballa com a docent i traductor, i a més ha creat i dirigeix amb entusiasme l’editorial Fum d’Estampa, dedicada a publicar traduccions del català a l’anglès. Hem parlat amb ell per Skype.

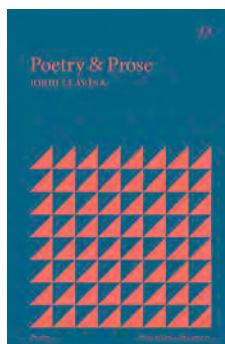
—Per què Fum d’Estampa?

—És força difícil trobar un nom...

Un dia, en Jordi Llavina, el poeta de dos dels llibres que publiquem aquest any, em va explicar que havia presentat un programa de ràdio que es deia així. Em va agradar com sona —és una mica enigmàtic—, i volíem un nom català que també fos atractiu en anglès.

—És un nom bonic, però —perdonem’m la ignorància—, què vol dir?

—És difícil de traduir —que és una de les raons per les quals m’agrada. Es tracta del fum o la pols que es despenja dels blocs metàl·lics dels tipus (els caràcters) que s’utilitzaven a les impremtes antigues.



—Deveu estar farts de la gent que us diu que muntar una editorial que publiqui traduccions literàries del català a l’anglès és una idea absurda o massa ambiciosa. Hi ha mercat?

—En comparació amb fa una dècada, al Regne Unit i als Estats Units hi ha moltes editorials petites que publiquen traduccions literàries, la qual cosa fa que els lectors estiguin sens dubte ben preparats per llegir-ne més. Creiem que hi ha mercat; o esperem que n’hi hagi, vaja...

—Em va sorprendre que no comencessin amb noms més consagrats que els vostres dos primers autors: *Poetry & Prose*, de Jordi Llavina (publicat en versió bilingüe acarada) i *English Hours*, de l’historiador Ferran Soldevila.

—Tenim una situació lleugerament privilegiada, en el sentit que aquí a Catalunya coneixem bé el terreny. Tot i que el nostre negoci té la seu al Regne Unit, els altres dos socis i jo vivim i tre-



**cinema**

Arriba *Greyhound*, un trepidant film bèl·lic de Tom Hanks sobre la Segona Guerra Mundial, que es queda, però, en la superfície



**televisió**

Toni de la Torre ens recomana cinc sèries de HBO per a aquest estiu, com ara *Primal*, *Mrs. America* o *Perry Mason*



balleu aquí. Això vol dir que podem gratar una mica més a fons que altres editorials, que depenen de les recomanacions d'escriptors o traductors i tendeixen a anar a buscar les primeres espases i traduir els escriptors catalans més famosos. Però nosaltres llegim en català i parlem amb escriptors i traductors catalans. Hi ha molts llibres bons i variats. Per exemple, publiquem *Andrea Victrix*, una novel·la distòpica del mallorquí Llorenç Villalonga; *La hac*, de Jaume Subirana; *La resistència íntima*, de Josep Maria Esquirol; i *Els altres*, de Raül Garrigasait. Des del meu punt de vista, treballem amb autors molt interessants.

—Educareu molta gent...

—Volem mostrar com de rica i poderosa és la cultura catalana. Aquest país destaca per sobre de les seves possibilitats pel que fa a la qualitat artística, inclosa la literària.

—**Estic d'acord que la qualitat de la pintura i la literatura de Catalunya no és directament proporcional a la seva reduïda demografia i a la seva llengua oprimida. Tot i que, de vegades, escric coses com ara "Josep Pla és l'equivalent de qualsevol escriptor modernista dels anys 20 i 30"... i em pregunto "això és realment cert?". No en sé prou, de cultures europees, ni encara menys, mundials. Potser és una fal·làcia el que dic?**

—Entenc perfectament el que vols dir. Què vols que et digui? L'únic criteri és que el llibre ha de ser bo. No n'hi ha prou a tenir gent satisfeta perquè les nostres publicacions generen interès a Catalunya. "Déu meu, que meravellosos que som...!", exclamaria segons qui... Però vendre quatre llibres aquí no vol dir que sigui important per al públic britànic o nord-americà. En primer lloc, i sobretot, el llibre ha de ser de qualitat. I aquesta és la idea: mostrar a la gent que Catalunya és un gran bressol de literatura de gran qualitat.

—**Per què diu que la literatura catalana destaca per damunt de les seves possibilitats?**

→ —Per la riquesa de la llengua que té i la qualitat de l'art que produeix. D'altra banda, crec que els costos de la promoció d'un llibre aquí són menors i el negoci no és tan agressiu com a la Gran Bretanya. És per això que aquí, a Catalunya, hi ha una gran quantitat d'editors increïblement agosarats.

—Es tracta també d'una cultura del llibre molt subvencionada, perquè la seva llengua és molt minoritària, etc. No hi estic gens en contra, però circula l'afirmació que es publica massa en català.

—Com en qualsevol altre idioma, penso. Però les editorials catalanes es poden permetre assumir més risc en la publicació de llibres, ja que és una llengua minoritària i per tant tenen més ajudes, fet que al Regne Unit per exemple no passaria. I per tant, tinc la sort de te-

nir a l'abast aquestes publicacions atrevides i escollir llibres innovadors per traduir i poder-los acostar al mercat anglès.

—El llarg poema i la història de Jordi Llavina i els diaris de Ferran Soldevila són els seus dos primers llibres, publicats al juliol. Per què els ha triat?

—Jordi Llavina és amic meu. En certa manera, el seu poema *L'ermita* és un relat, físic i metafísic, bàsicament d'un home que camina, que fuig de no se sap què i que va no se sap on, però que toca moltes teclès, toca temes molt diversos —el menjar, la flora, la fauna...—, la qual cosa també representa en bona part la cultura catalana. És un poema èpic que m'encanta. El de Soldevila el vaig llegir i el vaig gaudir molt. Em va atrapar una de les coses que Alan Yates diu en la seva introducció: el llibre ens permet "veure'ns a nosaltres mateixos tal com

ens veuen els altres". A més, es tracta d'un rebuig frontal al Brexit i a la manera com anaven les coses al Regne Unit en aquells temps. És instructiu i força divertit, i està molt ben escrit. Ja se sap, hi ha coses que creus que són completament normals quan vius al Regne Unit, però quan surts, trobes que no ho són gens. Vaig demanar-ne els drets i vaig trobar que havia estat traduït per Alan Yates als anys setanta, però que mai havia estat publicat. L'Alan es va sorprendre positivament quan li vaig dir que volia publicar-lo. És a dir, que en va fer la traducció, com qui diu, per amor a l'art.

—I després d'aquests dos?

—Ara mateix estem treballant en la publicació de sis llibres l'any, però és una xifra que es pot ampliar. Tenim una selecció de tres-centes pàgines de la poesia de Joan Maragall, traduïda i editada per Ronald Puppo — principalment poesia, però també una mica de prosa —, que sortirà al novembre. I jo mateix vaig traduir *La bogeria*, de Narcís Oller.

—Maragall i Oller, és a dir, clàssics catalans.

—Sí, no crec que Oller s'hagi traduït mai. Aquest era difícil de traduir. Està ple d'allò que ara se'n dirien barbarismes, propis del català del tombant dels segles XIX i XX, i utilitza frases molt llargues i descripcions interminables.

—I ha reduït les frases o les ha conservades com a l'original?

—Totes dues coses, de fet. Es tracta de trobar l'equilibri adequat i de fer el text accessible als lectors de parla anglesa, però sense perdre de vista d'on prové.

—El dilema del traductor, oi? Ser fidel a l'original o millorar-lo (o fer-lo més accessible).

—És un bon llibre, sobre un moment molt concret. Tracta de Barcelona i de la cultura rural, de les guerres carlines. Parla de temes a l'entorn de la bogeria: com s'han de tractar les persones amb problemes mentals? Se'ls ha de castigar? Se'ls ha de tancar? Hi ha un diàleg excel·lent entre els personatges principals sobre com veia la gent les malalties mentals al segle XIX. S'hi troba també una gran diferència entre Catalunya i Espanya. I l'estil és fantàstic.

QUÈ ENTENC PER MARXISME?

ALAIN BADIOU  
Presentació: JORDI RIBA  
Traducció: RAMON ALCOBERRO TORRES

34

QUÈ ENTENC PER MARXISME?

NOVETATS 3i4  
Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a  
Facebook i Twitter

Visita la nostra botiga virtual  
en [www.tresiquatre.cat](http://www.tresiquatre.cat)